

Силабус
навчальної дисципліни
Журналістське розслідування
2023–2024 навчальний рік

Освітня програма	Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Галузь знань	06 Журналістика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	нормативна
Викладач	Юлія МЕЛЬНИКОВА
Кафедра	соціальних комунікацій
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-soc-kom/composition-kaf-soc-kom/melnikova/
Контактний телефон	+38 050 9391828 (telegram)
E-mail викладача	melnichka07@gmail.com
Графік консультацій	Середа, 14.00-16.00 (ідентифікатор зум-конференції: 591 418 4370 код доступу: 495786)

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
IV семестр 6 / 180 год.	очна (денна)	30	30	120	екзамен
	заочна (дистанційна)	8	8	164	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: журналістика, засоби масової інформації, журналістське розслідування, журналістська етика, саморегуляція, безпека журналіста, джерела інформації

Мета та завдання курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни Журналістське розслідування є сприяння студентам у набутті необхідних теоретичних знань і практичних навичок у проведенні кваліфікованих журналістських розслідувань економічних, соціальних, екологічних та інших життєвих проблем і вдосконаленні професійного рівня майбутніх журналістів.

Основними завданнями вивчення дисципліни Журналістське розслідування є:

- вивчити основні методи пізнання дійсності, якими користується журналіст у процесі проведення розслідувань;
- з'ясувати місце розслідувальної журналістики в системі сучасних видів журналістської діяльності;
- розглянути й проаналізувати особливості організації й основні етапи проведення журналістських розслідувань;
- охарактеризувати розслідування різних типів: політичні, корупція, економічні, екологічні, соціально-побутові, історичні; проаналізувати ключові джерела інформації, які використовує журналіст у процесі розслідування, класифікувати й типізувати їх; окреслити найважливіші правові, адміністративні, професійні перепони, що виникають перед журналістом, який проводить розслідування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде знати:

- основні етапи журналістського розслідування; - етичні вимоги до проведення журналістських розслідувань;
- основні вимоги до дотримання безпеки журналістів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде вміти:

- діяти соціально відповідально та свідомо при проведенні журналістських досліджень;
- перевіряти надійність та достовірність отриманої інформації;
- аналізувати факти, виявляти головні та другорядні факти для практичної діяльності

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК 4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 11. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях СК 8. Здатність використовувати сучасне програмне забезпечення та технічне обладнання для провадження журналістської діяльності. ФК 13. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави	ПРЗ 1. Знає професійні стандарти, етичні та правові норми, що регулюють функціонування ЗМК та журналістську діяльність в Україні. ПРУ 3. Здатний дотримуватись професійних стандартів, етичних та правових норм, забезпечуючи суспільство різнобічною, оперативною, повною і правдивою інформацією. Уміє діяти соціально відповідально. ПРУ 9. Уміє писати журналістські матеріали для різних видів ЗМК (друковані, радіо, телебачення, інтернет-ЗМІ), використовуючи відповідні жанри журналістських матеріалів, специфіку їх підготовки відповідно до різновиду ЗМК (друковані, радіо, телебачення, інтернет-ЗМІ). ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників масово-інформаційного процесу

Зміст курсу:

- Тема 1. Журналістське розслідування як жанр і як вид творчої діяльності.
- Тема 2. Алгоритм проведення журналістського розслідування.
- Тема 3. Особливості проведення журналістських розслідувань в Україні.
- Тема 4. Джерела інформації в журналістському розслідуванні.
- Тема 5. Поняття етики в журналістському розслідуванні.
- Тема 6. Журналістське розслідування як показник демократії суспільства.
- Тема 7. Доступ до інформації в журналістському розслідуванні.
- Тема 8. Методи журналістського розслідування.
- Тема 9. Особливості журналістських розслідувань антикорупційної направленості.
- Тема 10. Журналістські розслідування економічної тематики.
- Тема 11. Журналістські розслідування політичної тематики.
- Тема 12. Правові і неправові небезпеки, пов'язані із проведенням журналістських розслідувань політичної направленості
- Тема 13. Журналістське розслідування екологічної тематики
- Тема 14. Актуальні теми журналістських розслідувань екологічної направленості в Україні
- Тема 15. Соціально-побутові журналістські розслідування
- Тема 16. Історичні види журналістських розслідувань
- Тема 17. Американські витоки журналістського розслідування як методу і жанру
- Тема 18. Вотергейтський скандал.
- Тема 19. Телевізійні та відео проекти журналістських розслідувань. Псевдорозслідувальні проекти
- Тема 20. Проекти «Схеми», «Слідство.Інфо»
- Тема 21. Розслідування на тему дотримання прав людини
- Тема 22. Розслідування кримінальних злочинів
- Тема 23. Особиста безпека журналіста-розслідувача
- Тема 24. Інформаційна безпека журналістського розслідування

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового	Підсумкова оцінка

	контролю у балах	
Поточний контроль		100
Лекційні заняття (конспект, творчі завдання)	10	
Практичні заняття	50	
Самостійна робота	10	
Підсумковий контроль		
Залікова робота	30	

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Лекція 1	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 2	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 3	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 4	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 5	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 6	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 7	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 8	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 9	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 10	0,4	0,6	0,8	1
всього	4	6	8	10
Практичне заняття 1	2	3	4	5
Практичне заняття 2	2	3	4	5
Практичне заняття 3	2	3	4	5
Практичне заняття 4	2	3	4	5
Практичне заняття 5	2	3	4	5
Практичне заняття 6	2	3	4	5
Практичне заняття 7	2	3	4	5
Практичне заняття 8	2	3	4	5
Практичне заняття 9	2	3	4	5
Практичне заняття 10	2	3	4	5
Всього	20	30	40	50
Максимальна кількість набраних балів	24	36	48	60

Таблиця 3. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A

78-89	В
65-77	С
58-64	Д
50-57	Е
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання (50+10+10+30=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Бель Б., Бурмагін О., Патора Т., Хоменок О.. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. Київ, 2013. 190 с. URL : <https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf>
2. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ "Софія-А", 2016. 184 с.
3. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с.
4. Посібник з верифікації. 130 с. https://verificationhandbook.com/book_ua/
5. Соцмережі: нові правила використання в журналістських матеріалах. Рекомендації від ІМІ. 29.11.2018. URL: https://imi.org.ua/articles/sotsmerezhi-novi-pravyly-vykorystannia-v-zhurnalistykykh-materialakh-rekomendatsii-vid-imi/?fbclid=IwAR0U6ap0ILsme3Xz_2gH9WwA-SM9TFV9Udu1xN20g2Y3PiyIKmCfh_EzQQ

Додаткові

1. Доступ до інформації : навчальний посібник. К., 2008. 72 с.
2. Доступ до публічної інформації. Міністерство юстиції : сайт. URL : https://minjust.gov.ua/publ_info
3. Журналістське розслідування: основи : відеокурс. *Детектор медіа* : сайт. <https://video.detector.media/courses/zhurnalistyky-rozsliduvannya-osnovy-i14>
4. Івин А. А. Логіка для журналістів : учебник / А.А. Івин. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 224 с.
5. Іванов В. Ф. Вимоги до роботи з фактами та джерелами інформації в мас-медіа С. 17-20. URL : file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/is_2015_22_5.pdf
6. Потятиник Б. Медіа : ключі до розуміння. Серія : Медіакритика. Львів : ПАІС, 2004. 312 с.
7. Солодка Л.І. Логіка. Методи логічного аналізу тексту : навчальний посібник / Л. І. Солодка. – Черкаси : Брама-Україна, 2011. – 68 с.
8. Теоретичне обґрунтування тренду фактчек як формату журналістики. *Без брехні: фактчек політичної риторики : сайт*. URL : <http://bez-brehni.com/?p=3856>
9. Халер М. Пошук і збір інформації : навчальний посібник / за ред. В. Ф. Іванова, А. Коль. К. : Академія Української преси, 2006. 308 с.
10. Які ризики для журналістів має використання інформації з анонімних джерел? 19.09.2017. *Інститут медіаправа*. URL : <https://cedem.org.ua/consultations/yaki-ryzyky-dlya-zhurnalistiv-maye-vykorystannya-informatsiyi-z-anonimnyh-dzherel/>

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ
2. Медіатека факультету філології та соціальних комунікацій (56208)
3. Медіатека кафедри соціальних комунікацій
4. VOXUKRAINE: сайт. URL: <https://voxukraine.org/uk/tag/voks-chek/>
5. Бех Брехні : сайт. URL: <http://bez-brehni.com/>
6. Детектор медіа: сайт. URL: <https://detector.media>
7. Доступ до правди : сайт. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/help/about>
8. Європейський центр журналістики (EJC). URL : <http://ejc.net>
9. Інститут масової інформації: сайт. URL: <https://imi.org.ua/>
10. Інститут медіаправа: сайт. URL: <https://cedem.org.ua/organization/institut-media-prava/>
11. Медіакритика : сайт. URL: <https://ms.detector.media/trends/mediacriticism/>
12. СтопФейк: сайт. URL : <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
13. Телекритика: сайт. URL: <https://telekritika.ua/>